

Nr 285.

Av herr **Sävström m. fl.**, angående åstadkommande av snabbare handläggning av mål och ärenden i regeringsrätten.

Ute i bygderna klagas allmänt över långsamheten i avgörandet av sådana kommunala och administrativa besvärsmål, som i sista hand ankomma på regeringsrätten. Vid förlidet års riksdag vidtogos åtgärder i syfte att uppnå en förbättring härutinnan, i det att vissa reformer genomfördes beträffande föredragningen i regeringsrätten. Dessa åtgärder torde emellertid icke i sig vara tillfyllest för uppnåendet av att målen bli avgjorda inom skälig tid. År 1926, varunder den nya föredragningsordningen fungerat sedan den 1 juli, har nämligen balansen stigit från 4,119 mål vid årets ingång till 4,650 mål vid årets slut. Antalet under åren 1921—1925 inkomna, handlagda och balanserade mål i regeringsrätten framgår av följande tablå, hämtad från 1926 års statsverksproposition, andra huvudtiteln sid. 11.

M å l	1921	1922	1923	1924	1925
Under året inkomna	2,423	2,455	2,648	2,545	2,420
Under året handlagda	2,202	2,061	1,935	1,912	1,880
Till nästa år balanserade	1,839	2,233	2,946	3,579	4,119

Allenast inom finansdepartementet hade balansen vuxit från 818 mål vid ingången av år 1922, till 2,582 år 1926 och 2,987 vid 1927 års ingång. Samtidigt med att balansen stigit har såsom av tabellen framgår antalet årligen avverkade mål varit i ständigt sjunkande, från 2,202 år 1921 till 1,880 år 1925. Då den årliga avverkningen alltså icke uppgår till 2,000 mål motsvarar en balans på 4,650 mål nära 2 $\frac{1}{2}$ års arbete. Mål, som vid den här tiden (februari 1927) inkomma till regeringsrätten såsom nya, kunna alltså icke beräknas bli avgjorda förrän hösten 1929. Denna långsamhet i rättsskipningen i den högsta administrativa domstolen är för de rättssökandena olidlig.

Då något mera väsentligt avlastande av arbete från regeringsrätten genom decentralisationsåtgärder icke torde kunna ifrågakomma, synes enda utvägen för uppnående av en snabbare handläggning av målen vara att söka i en ökning av regeringsrättens arbetsprodukt, vilken återigen icke läter kunna vinnas utan en ökning av arbetskrafterna inom domstolen. Enligt § 17 regeringsformen skola regeringsrådets antal vara minst

sju, därav minst två tredjedelar skola hava fullgjort vad författningarna föreskriva dem, som uti domarämbeten må utnyttjas. Enligt regeringsrättslagen äro regeringsråden för närvarande icke flera än sju. Av dessa tjänstgör ett i lagrådet.

Enligt § 22 regeringsformen kunna i regeringsrätten mål prövas och avgöras av fyra ledamöter, där tre av dem äro om slutet ense. Tydligt skulle en mycket väsentlig ökning av regeringsrättens arbetsprodukt kunna uppnås, om ledamöternas antal ökades därhän, att domstolen kunde arbeta på två avdelningar med fyra ledamöter å varje.

Frågan om återbördande till regeringsrätten av det i lagrådet tjänstgörande regeringsrådet har för icke länge sedan varit föremål för utredning, i det att under förlidet är inom justitiedepartementet utarbetades ett förslag om laggranskningens överflyttande till högsta domstolen, där allenast tre justitieråd skulle deltaga i granskningsarbetet. I ett häröver avgivet yttrande, numera tillgängligt i tryck, hava högsta domstolens flesta ledamöter visserligen avstyrkt den sålunda föreslagna åtgärden, men å andra sidan uttalat att avgörande betänkligheter ej syntes kunna anföras mot en minskning av antalet ledamöter i lagrådet till tre eller samma antal som föreslogs i den kungl. propositionen till 1909 års riksdag. Samma majoritet inom högsta domstolen påpekar, att en sådan minskning kan ske i den formen, att regeringsrätten icke längre blir ständigt representerad vid laggranskningen, även om lagrådet bibehålles såsom en fristående institution.

För att befria regeringsrätten från det permanenta deltagandet i laggranskningen genom en av sina ledamöter erfordras ändring i § 21 regeringsformen. Uteslutes ur första stycket av denna paragraf bestämmelsen om ett regeringsråds ledamotskap i lagrådet, bör, såsom föreslagits, i stället i andra stycket införas, att konungen må för visst ärende förordna regeringsråd till ledamot av lagrådet. Om riksdagen, såsom i en i första kammaren väckt motion föreslagits, beslutar lagrådets avskaffande, återbördas därmed ett regeringsråd till regeringsrätten, och för åstadkommande av möjlighet till regeringsrättens tjänstgöring på två avdelningar skulle därefter allenast fordras en ändring i lagen om regeringsrätten den 26 maj 1909, varigenom antalet regeringsråd höjdes till åtta. Skulle återigen riksdagen icke bifalla motionen om lagrådets avskaffande, synes det av högsta domstolens majoritet antydda alternativet att i lagrådet blott behålla de tre justitieråden såsom permanenta ledamöter böra komma under övervägande, vilket alternativ ur den synpunkt, som i denna motion berörts, nämligen den önskvärda förstärkningen av regeringsrättens arbetskrafter fyller samma ändamål.

Under åberopande av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om ut-

redning, huruvida icke genom ändring i regeringsformens bestämmelser om ett regeringsråds deltagande i laggranskningen samt andra därmed sammanhängande åtgärder en snabbare handläggning av mål och ärenden i regeringsrätten skulle kunna uppnås, ävensom för 1928 års riksdag framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 19 februari 1927.

Aug. Sävström.

C. P. Olsson.

Erik Fast.

Harald Hallén.

